

І.В. Кошкалда, д-р. екон. наук, доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Н.В. Статівка, д-р держ. упр., доцент
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Невід'ємною складовою державного управління соціально-економічним розвитком України є державна земельна політика, що забезпечує важливі умови розвитку інфраструктури економіки та життєдіяльності суспільства, відіграє важливу роль у наповненні державного та місцевих бюджетів, може стати інструментом зміцнення адміністративного устрою України.

Негативні явища, які зумовлені невваженою державною політикою в країні відносно регулювання земельних відносин, породжують проблеми пов'язані з неефективним використанням земель, погіршенням стану навколишнього природного середовища, ускладнюють технологію розробки, узгодження та реалізації системних концептуальних, стратегічних і програмних документів, і, як наслідок, спричиняють невиконання основних положень концепції сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з проблемами та перспективами розвитку регулювання земельних відносин в Україні, знайшли відображення у роботах багатьох вітчизняних науковців, таких як Л.М. Бойко, Д.С. Добряк, Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк, М.М. Федоров та ін. [1-5].

Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань учених-економістів, зауважимо, що питання, пов'язані з державним регулюванням земельних відносин в Україні, набувають особливої актуальності, а тому потребують подальшого дослідження.

Метою статті є з'ясування ролі і значимості інституціональної складової впливу держави на розвиток земельних відносин в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. До сьогоднішнього дня в Україні ще не визначено до кінця, на яких методологічних засадах має здійснюватися державне регулювання економічного розвитку – кейнсіанських чи ліберальних. Є лише розуміння того, що недостатня

розвиненість комплексу ринкових інститутів, слабке поширення в суспільстві вмінь і навичок ефективного ведення бізнесу, раціональної підприємницької поведінки в умовах ринкової економіки, що обумовлює збереження високого рівня патерналістських суспільних настроїв та очікувань, значний рівень державного втручання в економічні процеси, створює сприятливі умови для поширення корупції та високого рівня тінізації економіки [6, с. 210].

Відмова від патерналістських методів управління соціальним розвитком і перехід до ліберальних методів за відсутності відповідної правової, матеріально-технічної, фінансової бази соціальної відповідальності на рівні первинних ланок (підприємств, громад тощо) можуть лише призводити до загострення соціального напруження в суспільстві.

В Україні вже завершено становлення значної частини інститутів ринкової економіки, фінансової системи, мережі підприємств, які активно розвиваються та можуть стати основою «осередків економічного зростання». Проте інституційний комплекс ще недостатньо розвинений для того, аби забезпечити рівність «правил гри» та ринкові механізми саморегуляції.

Аналіз політичних подій останніх років показує, що в Україні постійно мали місце спроби реалізувати конституційні за характером зміни в системі прав і обов'язків економічних агентів неконституційними методами. У результаті виникла ситуація, що визначається в теорії «суспільного вибору» як «конституційна анархія», в якій індивідуальні права є предметом примх політиків [7, с. 416].

За панування такої практики прямою метою управління в державі є не підвищення добробуту населення, а максимізація доходів правлячої групи. Силевий перерозподіл прав власності діє так, щоб виникаюча система була зручною для витягання цих доходів, а зовсім не для того, щоб підвищити ефективність використання ресурсів, зокрема, продуктивність аграрної сфери.

Як відомо, будь-який порядок (специфіковані права власності) більш сприятливий для виробництва, ніж анархія (не специфіковані права власності) [8]. Проте специфікація прав власності в Україні не набула закінченого характеру. Вони зберігають «умовний характер» стосовно до правлячої групи.

Державними інститутами вважаємо всю інституціональну й законодавчу інфраструктуру, створену і керовану державою (як суб'єктом) для організації та регулювання всіх соціально-економічних процесів у суспільстві. Саме державні інститути визначають рівень комфортності для

ведення бізнесу в країні і можуть бути чинником як «залучення» ділової активності, так і її «відлякування».

В рейтингу конкурентоспроможності країн світу IMD за підсумками 2012 р. Україна за інституціональною інфраструктурою і законодавством, що регулює бізнес-діяльність, посідає найбільш низьку позицію – 58-ме місце з 59-ти країн, а за складовою «ефективність уряду» займає низьке 56-е місце [9].

Особливості інституційного впливу держави на соціально-економічний розвиток країни привів до появи в Україні таких «інститутів», як тіньова економіка, системна корупція та закріплення «прав власності» за відсутності відповідного нормативно-правового забезпечення. Прикладом цього є вітчизняна практика привласнення земельних ресурсів за умови мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення та ін. Владою порушується норма про те, що земля є загальнонародною власністю, адже продовжується процес неконтрольованого, антизаконного продажу земель і виведення їх із сільськогосподарського обігу.

Майже в усіх цивілізованих державах фундаментальною основою організації управління земельними ресурсами є державне регулювання земельних правовідносин, хоча принципи, форми і підходи до правового вирішення цієї проблеми в різних країнах істотно різняться. Особливу увагу при цьому приділено контролю за раціональним, цільовим та ефективним використанням земель, виконанням землевласниками правових зобов'язань [10].

Державна земельна політика – це діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, спрямована на раціональне використання та охорону землі, гарантування продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для господарської діяльності і проживання громадян держави.

Державна земельна політика формується у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель, землеустрою, ведення державного земельного кадастру, плати за землю, здійснення моніторингу земель і державного контролю за використанням та охороною земель. Земельна політика держави в конкретний період її розвитку багато в чому формується під впливом загальної соціально-економічної політики і виражається в правилах розподілу й використання земельного фонду, обмеженнях і стимулах у цій галузі.

Європейська економічна комісія ООН з питань управління земельними ресурсами наводить рекомендації, які дозволяють забезпечити належне державне управління:

1. Законодавче визначення сутності землі, форм та характеру власності, встановлення юридично визнаних форм користування і прав на землю, обмежень і зобов'язань, які повинні реєструватися.

2. Комерційне використання системи управління земельними ресурсами відповідно до довгострокової фінансової моделі, системи правового й нормативного регулювання та адміністративного управління, а також орієнтація системи управління земельними ресурсами на задоволення попиту споживачів.

3. Прозорість діяльності системи управління земельними ресурсами, надійний, вільний, з низькими витратами доступ до земельної інформації всіх суб'єктів ринку.

4. Постійна оцінка та контроль ефективності, цілісності і прозорості системи управління земельними ресурсами за допомогою показників, що відбивають, зокрема, витрати коштів і часу на виконання кожної операції із землею, а також ступінь задоволення потреб [11].

Із чотирьох зазначених рекомендацій на сьогодні в Україні частково виконана лише перша.

Шляхи реалізації основних пріоритетів державної аграрної політики стосовно розвитку земельних відносин визначено в Законі України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. [12].

Цим законом передбачено, що розвиток земельних відносин повинен здійснюватися шляхом розширення і вдосконалення нормативно-правового забезпечення, формуванням відповідних інституційних засад, посиленням державної підтримки земельної реформи. Також визначено, що основними шляхами розвитку земельних відносин є: повна персоніфікація власників та користувачів земельних ділянок сільськогосподарського призначення; створення державної системи реєстрації прав власності на земельні ділянки та розміщене на них нерухоме майно; удосконалення методики оцінки земель, урахування вартості землі сільськогосподарського призначення при збалансуванні міжгалузевих відносин; формування інфраструктури ринку землі; створення системи земельного іпотечного кредитування; упровадження і фінансове забезпечення загальнодержавних програм використання та охорони земель, зокрема зменшення їх розораності, системи захисту від водної і вітрової ерозії, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, агролісомеліорації та меліорації земель, рекультивації порушених земель, стандартизації та нормування у сфері охорони земель; включення проектів організації територій новостворених землеволодінь та землекористувань до бізнес-планів відповідних сільськогосподарських підприємств;

запровадження ефективної системи охорони родючості ґрунтів та системи моніторингу ґрунтів, проведення суцільної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

Вчені Національного наукового центру «Інституту аграрної економіки» розробили стратегію розвитку сільського господарства України на період до 2020 р. У якій основними стратегічними цілями розвитку земельних відносин у сільському господарстві є: забезпечення розвитку сталого землекористування, тобто науково обґрунтоване співвідношення земельних угідь; збільшення обсягів унесення поживних речовин для забезпечення запланованого урожаю основних сільськогосподарських культур; збільшення обсягів хімічної меліорації ґрунтів для підвищення їх родючості; трансформація земельних відносин в аграрній сфері відповідно до вимог ринкової економіки; екологізація сільськогосподарського землекористування [13].

Незважаючи на те, що існує багато програм і завдань, які безпосередньо або опосередковано стосуються окремих проблем земельної політики, земельні відносини залишаються ще неврегульованими. І, як зазначає Л.Я. Новаковський, повноцінного правового поля для регулювання земельних відносин до цього часу не створено. Особливу увагу він акцентує на перебудові системи контролю за використанням і охороною земель, оскільки державний контроль, що здійснюється, є неефективним, кількість порушень законодавства постійно зростає, земельні органи часто самі порушують закони, а держава не має надійного впливу на порушників – державних службовців. Тому удосконалення земельного законодавства в сучасних умовах необхідно зосередити на розробці законодавчих актів у таких напрямках регулювання земельних відносин: встановлення порядку використання земель окремих категорій земельного фонду; визначення правових засад щодо обмежень прав на землю; набуття прав на землю [3].

Серед складових частин управління землекористуванням особливе місце належить державному земельному кадастру. Сучасна автоматизована система земельного кадастру потрібна не лише як інформаційна база для регулювання земельних відносин, а як засіб захисту прав громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави на землю. Хоча прийнятий Закон України «Про Державний земельний кадастр» і встановлює правові, економічні та організаційні основи діяльності у сфері Державного земельного кадастру, проте ще залишається ряд положень, які є спірними, а на практиці окремі статті закону взагалі не виконуються.

Особливої уваги з боку держави потребує і питання про цільове використання земель, оскільки віднесення земель до певної категорії і

переведення їх з однієї категорії в іншу є важливим фактором організації раціонального та екологічнобезпечного землекористування. Так, в Україні зафіксовано найвищий показник розорюваності сільськогосподарських угідь, що є причиною інтенсивного розвитку вітрової та водної ерозії з усіма відповідними негативними наслідками. Останніми роками відбуваються незаконні зміни цільового призначення, що призводять до зайняття навколо великих міст значних площ сільськогосподарських угідь під забудову. Тому такі процеси необхідно брати під особливий державний контроль, який передбачає: виявлення випадків земельних правопорушень і їх реєстрацію; відповідальність за порушення і стимулювання за поліпшення родючості ґрунту; надання консультаційних послуг.

Держава повинна регулювати процес раціонального використання земель у напрямі економічного стимулювання землевласників та надання коштів на заходи щодо підвищення продуктивності земельних ділянок. Основною метою такого стимулювання має бути збільшення виробництва конкурентоспроможної продукції сільськогосподарськими виробниками при мінімальній екологічній шкоді земельним ресурсам [14, с. 35].

З приводу цього виникає нагальна необхідність щодо розробки загальнодержавної Програми охорони сільськогосподарських земель, яка повинна передбачати впровадження екологічно безпечних технологій господарювання та ощадливого використання сільськогосподарських земель. Ця програма сприятиме прийняттю законів України «Про раціональне землекористування», «Про охорону ґрунтів», «Про підвищення родючості та охорону сільськогосподарських земель», де б були встановлені чіткі нормативи плати за використання сільськогосподарських земель як природних ресурсів, визначені механізми стимулювання ощадливого господарювання на землі, обґрунтовані шляхи впровадження землеохоронних та землевідновлюваних заходів тощо [14, с. 36].

Потребують доопрацювання законодавчі акти, що регулюють екологічні відносини, оскільки вони лише частково стосуються аграрного сектора. Ці документи визначають вимоги щодо: охорони навколишнього середовища від забруднення мінеральними добривами та хімічними засобами захисту рослин (ст. 52 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 18 Закону України «Про охорону атмосферного повітря», ст. 48 Закону України «Про тваринний світ», ст. 12 Закону України «Про надзвичайні екологічні ситуації», ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», п. 8 Постанови КМУ «Про порядок визначення розмірів природоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них»);

охорони, якості і використання сільськогосподарських угідь (ст. 164 – 168, ст. 169–172 Земельного кодексу України, ст. 5 Закону України «Про екологічну мережу України»); безпеки продуктів харчування та сільськогосподарської сировини (ст. 21 Закону України «Про ветеринарну медицину», ст. 18–20 Закону України «Про пестициди і агрохімікати», ст. 13 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», ст. 16 Закону України «Про захист людини від іонізуючих випромінювань»).

У зазначених законодавчих актах задекларовано лише окремі загальні положення екологічного регулювання в аграрному секторі України. Вони не об'єднані в систему, яка б могла слугувати підґрунтям для реалізації екологічної політики в цій сфері. Тому логічно прийняти такі підзаконні акти, які б передбачали створення механізмів реалізації цих законів [15].

Важливе місце в механізмі державного регулювання земельних відносин займають принципи регулювання. Їх дотримання має забезпечити взаємоузгодженість між усіма суб'єктами земельних відносин. Дотримання науково обґрунтованих принципів забезпечує ефективне виконання державою своїх функцій. Принцип (від лат. *principium* – основа, початок) – визначається як переконання, погляд на речі або вихідне положення будь-якої теорії, вчення.

Важливо розрізняти такі загальні принципи, на яких ґрунтується здійснення регулюючого впливу держави:

- наукової обґрунтованості, а саме врахування закономірностей розвитку природи і суспільства, законів мислення, системи об'єктивних економічних законів, застосування наукових підходів і методів моделювання, національних особливостей;

- погодження інтересів різних суб'єктів економіки;

- системності, розгляду державного регулювання як системи, сукупності взаємопов'язаних елементів, що дозволяє при постановці цілей всебічно враховувати фактори та спрямовувати регулювання на досягнення поставлених цілей;

- єдності теорії і практики регулювання, коли регулюючі дії не лише відповідають логіці, принципам і методам регулювання, але й вирішують конкретні практичні завдання;

- розвиток та раціональне поєднання окремих форм державного регулювання залежно від структури об'єкта регулювання і його цілей;

- ранжування за ступенем важливості та рівнями управління з метою використання обмежених ресурсів на розв'язання найбільш

важливих проблем і оптимального розподілу функцій державного регулювання між державою та її органами;

- ефективності, що націлює на отримання вигод від здійснення регулюючих заходів та вибір найбільш ефективного рішення з усіх можливих альтернатив досягнення поставленої мети [16].

Основними принципами державного регулювання аграрного сектора, на думку О.М. Могильного, є такі: принцип законності, принцип гармонізації економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників із підприємствами I і III сфер агропромислового комплексу, принцип екологічної доцільності або екологічного виміру ефективності державної регуляторної політики, принцип регіоналізації ведення сільського господарства, принцип послідовності, принцип адекватності витрат ресурсів отриманим результатам [17, С. 68].

За визначенням М.А. Латиніна до основних принципів державного регулювання розвитку аграрного сектора належать: пріоритетність і аграрний протекціонізм, системність і комплексність, передбачуваність і прозорість, послідовність і справедливість, зрозумілість та ефективність, екологічна доцільність [18, С. 40].

На думку О.І. Ковтуна, система державного регулювання економіки базується на додержанні таких принципів: науковості; формування системи державного регулювання економіки з урахуванням теоретичних основ і моделей економічної політики та існуючого досвіду здійснення державного регулювання в країні та за кордоном; раціональності; збалансованості; пріоритетності стратегічних цілей; ринкової однаковості [19].

Дослідник Г.Є. Павлова сформулювала власне бачення щодо основних принципів державного регулювання аграрного сектора економіки а саме: принцип ефективності, принцип справедливості, принцип стабільності, принцип системності державного впливу, принцип адекватності, принцип оптимального поєднання адміністративно-правових та економічних важелів, принцип поступовості, принцип забезпечення єдності стратегічного і поточного державного регулювання та його оперативності [20].

Узагальнивши наведені вище підходи до визначення принципів державного регулювання і врахувавши специфіку земельних відносин, виділили основні принципи регулювання земельних [21].

Найбільш вагомим є принцип науковості, оскільки для роботи будь-якого господарюючого суб'єкта важливим є використання наукових розробок та рекомендацій, які можуть сприяти вдосконаленню системи господарювання. Так, наприклад, застосування ресурсощадних

технологій та дотримання оптимального науково обґрунтованого оптимального співвідношення сільськогосподарських культур у сівозмінах будуть сприяти ефективному використанню сільськогосподарських угідь і підвищенню родючості ґрунту.

Наступний принцип – гармонізація економічних інтересів суб'єктів земельних відносин. Але останнім часом спостерігається дисбаланс у розподілі прибутку без відповідних компенсаторних заходів, оскільки в кожного учасника відтворювального процесу свої економічні інтереси, які проявляються, наприклад, для власника земельних паїв – в орендній платі, для підприємства-орендаря – у розмірі прибутку, а для найманого працівника – у розмірі заробітної плати.

Принцип екологічності передбачає недопущення погіршення родючості ґрунту, зменшення розораності земель, неконтрольоване знищення лісів і лісосмуг, переміщення верхнього шару ґрунту та інші негативні явища, які мають довгостроковий і деколи незворотний характер.

Принцип ефективності передбачає аналіз вигід із дослідженням того, чи обґрунтованими є витрачені кошти й ресурси і чи є це найбільш ефективним з усіх можливих альтернатив досягнення поставленої мети.

Не менш важливим є принцип законності, що передбачає верховенство закону, засноване на відповідальності за протиправні дії або бездіяльність органів регулювання. Цей принцип є визначальним, оскільки законність – це порядок, який забезпечують відповідні методи і механізми. Наведений принцип є особливо актуальним для земельних відносин, аде хоча на сучасному етапі і прийнято багато законодавчих актів, які регулюють земельні відносини, проте вони до цих пір залишаються найбільш проблемними в системі суспільних відносин.

Останнім є принцип системності державного впливу, що передбачає комплексний, системний підхід до розв'язання економічних, соціальних, екологічних та інших проблем, пов'язаних з регулюванням земельних відносин.

Висновки. Великомасштабний вплив на вдосконалення земельних відносин у нашій державі буде можливим лише після прийняття і введення в дію низки законів, які безпосередньо регулюватимуть відповідні ланки цих відносин – про землеустрій, охорону земель, про ринок землі, земельний кадастр і оцінку земель, про державний земельний (іпотечний) банк та деякі інші.

Приватизація земель об'єктивно зумовлює тенденцію до підвищення ролі цивільного права в регулюванні земельних відносин. Приватизовані

земельні ділянки набувають статусу майна, що викликає необхідність прийняття принципово нових для правової системи України законодавчих актів. Йдеться про законодавчі акти, спрямовані на створення в Україні ринкової інфраструктури регулювання земельних відносин.

Здійснювана в Україні земельна реформа виявила також недостатню врегульованість питань охорони як земельного фонду країни в цілому, так і окремих категорій та видів земель. Для усунення цього недоліку необхідно, на наш погляд, прийняти відповідні закони щодо охорони земель, а також законодавчі акти з питань охорони особливо вразливих з боку антропогенної діяльності земель, насамперед сільськогосподарських.

Прийняття відповідних правових актів сприятиме підвищенню рівня врегульованості земельних відносин та забезпеченню використання земель різних форм власності як загальнонаціонального надбання.

Бібліографічний список: 1. Бойко Л.М. Регулювання земельних відносин у сільському господарстві: [монографія] / Бойко Л.М. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 316 с. 2. Добряк Д.С. Економічні проблеми регулювання земельних відносин в Україні / Д.С. Добряк, А.Г. Мартин. – Львів: ПП «Арал», 2009. – 202 с. 3. Новаковський Л. Сучасні проблеми регулювання земельних відносин в Україні / Л. Новаковський // Землевпоряд. вісн. – 2013. – № 6. – С. 2–6. 4. Третяк А. Основні напрями змін та удосконалення державної земельної політики в Україні / А. Третяк // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 3. – С. 58–63. 5. Федоров М.М. Земельна реформа і розвиток ринкових земельних відносин / М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 55–60. 6. Статівка Н.В. Продуктивність аграрного сектора економіки в Україні: важелі державного впливу: [монографія] / Н.В. Статівка. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2010. – 324 с. 7. Бьюкенен Дж. М. Сочинения / Дж. М. Бьюкенен; [пер. с англ.]. – М.: Таурис Альфа, 1997. – 560 с. 8. Історія економічної думки: навч. посібник / [О.Ю. Амосов, В.В. Калюжний, В.Л. Міненко та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.Ю. Амосова. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009. – 408 с. 9. Україна в світі: огляд міжнародних індексів. – К.: Фонд ефективного управління, 2013. – 61 с. 10. Репін К. Як держави регулюють земельні відносини / К. Репін // Землевпоряд. вісн. – 2013. – № 2. – С. 54–56. 11. Державна земельна політика в Україні: [аналіт. матеріали] // Круглий стіл [«Стан і стратегія сучасної земельної політики в країні»], (Київ, 21 трав. 2009 р.). – К.: Центр Разумкова, 2009. – 85 с. 12. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України № 2982-IV від 18 жовтня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. –

2006. – № 1. – Ст. 17. 13. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с. 14. Гнаткович О.Д. Напрями державної політики у сфері раціонального використання та охорони сільськогосподарських земель / О.Д. Гнаткович // Економіка та держава. – 2013. – № 1. – С.35–37. 15. Зіновчук Н. Інституціональне середовище екологічної політики в аграрному секторі України / Н. Зіновчук // Економіст. – 2010. – № 8. – С. 10–13. 16. Старостенко Г.Г. Національна економіка: [навч. посібник] / Г.Г. Старостенко, С.В. Онишко, Т.В. Поснова. – К.: Ліра-К, 2011. – 432 с. 17. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери: [монографія] / О.М. Могильний. – Ужгород: ІВА, 2005. – 400 с. 18. Латинін М.А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: [монографія] / М.А. Латинін. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006.– 320 с. 19. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: [навч. посібник] / І.О. Ковтун. – Л.: Новий Світ – 2000, 2006. – 432 с. 20. Павлова Г.Є. Принципи сучасної системи державного регулювання аграрного сектора економіки / Г.Є. Павлова // Економіка та держава. – 2013. – № 7.– С. 34-36. 21. Кошкалда І.В. Земельні відносини в аграрному секторі економіки України: [монографія] / І.В. Кошкалда / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х.: Гриф, 2012.– 352 с.

Кошкалда І.В., Статівка Н.В. Институциональное влияние государства на развитие земельных отношений в Украине. В статье проанализировано состояние земельных отношений в настоящее время и определены основные проблемы институционального характера, которые мешают их развитию. Предложены принципы, при помощи которых должен формироваться механизм государственного регулирования земельных отношений в современных условиях.

Koshkalda I., Stativka N. Institutional influence of the state on land relations development in Ukraine. The modern state of land relations is analyzed and the main problems of the institutional character which prevent their development are determined in the article. The principles on which the mechanism of state regulation of land relations under present-day conditions must be formed are suggested.